

AINEKAART

Ainevaldkond: Keel ja kirjandus

Õppeaine: Kirjandus

Klass: 5. klass

Õpetaja: Ulvi Rembel

Ainetüüp: Kohustuslik õppeaine põhikoolis

Õpetamise aeg: 2022/ 23. õppeaasta

Õppekirjandus: Kirjanduse õpik 5. Klassile (Jaak Urmet, Lauri Vanamõlder), kirjanduse töövihik (Reeli-Alli Külvi, Maret Varblas, Miina Leemets)

Vajalikud õppevahendid: õpik, töövihik, jooneline vihik, kirjatarbe, töölehtede mapp

Õppesisu:

I trimester

LUGEDA ON HUVITAV

Raamatuid on igale maitsele

Õpiku ja töövihikuga tutvumine kooliaastaks eesmärkide seadmine.

Infootsing internetis – kirjaniku ja teose seostamine.

Astrid Lindgren „Meisterdetektiiv Blomkvist“

Tegelaste käitumise hindamine. Kirja kirjutamine, morsesõnumi dešifreerimine.

Ilu- ja teabekirjandus. Proosa

Kirjanduse liikidega tutvumine. Pildi põhjal fantaasiajutu kirjutamine. Tund raamatukogus.

Suvel loetud raamatu kohta lugemislehe koostamine („Veel üks Lotte“ või „Mardileib“).

Jaan Kross „Mardileib“

Võõrsõnade vastete leidmine. Meister Johanni ja Mardi martsipani retseptide võrdlus.

Richard Roht „Mäger Urask“

Teksti kavastamine. Loomajutu kirjutamine. Pildi põhjal jutukese kirjutamine.

Luule

Luule erinevus proosast, luulega seotud mõisted, luule tunnustega tutvumine. Luuletuse pähe õppimine ja esitamine.

Kornei Tšukovski „Doktor Valuson“

Esmaabiõpetuse kirjutamine. Tutvustuse kirjutamine. Kavapunktide põhjal jutu koostamine.

Lugemine. Ümberjutustamine ja kokkuvõtte tegemine

Ümberjutustamise viisid: teksti täiendamine, kärpimine, kokkuvõtmine. Tekstist olulisima info leidmine. Faktide leidmine.

Jan Brzechwa „Pan Kleksi akadeemia“

Lüinkteksti täitmine loetu põhjal. Tuleviku tunniplaani kirjutamine.

Erich Kästner „Veel üks Lotte“

Loole järje kirjutamine ja jutustamine. Pildi põhjal teksti kirjutamine.

Toredaid luuletusi

Luuletuse sisu ümberjutustamine. Luulekogudest enda lemmiku väljavalimine.

Valitud luuletuse pähe õppimine ja esitamine. Pildi joonistamine.

Kokkuvõtte.

Põhimõistete meenutamine ristsõna abil.

VANA AJA LOOD JA LAULUD

Mis on rahvaluule?

Rahvaluule definitsioon ja liigid, rahvaluulenäited. Hea jutu ja jutustaja tunnused. Vanavanema intervjuerimine, märkmete tegemine, kokkuvõtte kirjutamine.

A. Jakobson „Õitsipoisi õnn“

Mõistekaart ja mõttekaart. Mõistekaardi täitmine õitsilkäigu kohta. Muinasjututegelase väljamõtlemine.

Šoti muinasjutt „Ise“

Pildi põhjal fantaseerimine. Info leidmine Šotimaa kohta. Muinasjuttude „Ise“ ja „Vigur rehepapp“ võrdlemine. Muinasjutu tegelase iseloomustamiseks mõistekaardi koostamine.

Muinasjutud

Muinasjutu definitsioon ja tunnused, muinasjuttude liigid, tüüpilised tegelased. Muinasjuttude jutustamine ja kuulamine rühmas. Fantaasialoo kirjutamine. Uudisest muinasjutu tegemine.

„Oakene“, setu muinasjutt

Muinasjutule alternatiivse lõpu mõtlemine.

Muistend, pajatus, naljand

Muistendi, pajatuse ja naljandi definitsioon, nende iseloomulikud tunnused. Linnalegend ja anekdoot. Anekdoodid, esitamine klassis.

Heino Gustavson „Nõo Karujärv“

Linnalegendi või muistendi kirjutamine pildi põhjal.

Rahvalaulud

Rahvalaulu definitsioon, tunnused, näited. Regilaulud tänapäeval. Paroodia.

Vanasõna, mõistatus, kõnekäänd

Definitsioon, tunnused. Vanasõna tähenduse tõlgendamine. Klassis mõistatuste esitamine.

Friedrich Reinhold Kreutzwald

Lühitutvustus. Kilplased.

Eno Raud „Kilplased“

„Kuidas nõukotta valgust ja soojust toodi“ põhjal koomiksi joonistamine. Mis on kilplaslik käitumine tänapäeval? Teksti ümberjutustamine.

Tänapäeva rahvaluule

Liigid, tunnused. Tänapäeva rahvaluule näited. Mõistatuste ja naljavanasõnade väljamõtlemine.

Paul-Erik Rummo „Karu ja kolm tüdrukut“

Muinasjuttude „Kuldkihar ja kolm karu“ ning „Karu ja kolm tüdrukut“ võrdlemine.

Toredaid lugusid

Luuletuste lugemine, sisu tõlgendamine. Murdekeelenditele eestikeelsete vastete leidmine.

Kokkuvõte

II trimester

„Timm Thaler ehk müüdnud naer“ ja „Arabella, mereröövli tütar“.

Raamatutega tutvumine. Õpilased valivad trimestri jooksul loetava teose.

RAHVAKALENDER. MIHKLIST NÄÄRINI

Mihklipäev

Mihklipäeva tähistamine, toimetused, sellega seotud vanasõnad. Mihklipäeva mõju tänapäevale (koolimine).

Hingedepäev

Hingedepäeva tähistamine vanal ajal ja tänapäeval. Hingedepäeva ja halloween'i võrdlemine. Halloween'i-teemaline diskussioon.

Mardipäev

Luuletuse proosatekstiks kirjutamine. Luuletuse jätkamine. Mardipäeva kombed maal ja linnas, kommete muutumine ajaga.

Kadripäev

Kadripäeva kombed, nende muutumine ajaga. Mardi- ja kadripäeva võrdlemine.

Jõulud ja näärid

Teksti lugemine, jõulude tähendus vanadele eestlastele ja praegu. Rühmatöö – mis on jõulude puhul kõige tähtsam? Postkaardi ja SMS-i kirjutamine.

Andrus Kivirähk „Kass hakkab jõuluvanaks“

Lühijutu kirjutamine.

Toredaid luuletusi

Luuletuste lugemine. Luuletusele „Päkapikk ja kuri poiss“ järje kirjutamine, rollimäng luuletuse põhjal. Jõululuuletuse kirjutamine.

Kokkuvõte

MEIE OLEME EESTLASED. MEIE KODU ON EESTI

Kodumaa ja rahvas

Klassi- ja rühmaarutelu eestluse ja kodu teemadel. Piltluuletuse kirjutamine.

Enn Kippel „Meelis“

Muistne vabadusvõitlus. Tänapäeva kooli ja kloostrikooli võrdlemine. Tegelase tegevuskava koostamine. Ilukirjandusliku teksti argikeelde tõlkimine.

Eerik Laidsaar „Kompanii poeg“

Loetud teksti sündmustiku õige järjestamine. Info leidmine Landeswehri sõja ja Vabadussõja kohta Wikipediast ja Eesti entsüklopeediast.

Kodulugu ja sugupuu

Koduloo ja sugupuu mõiste, suguvõsa ajaloo olulisus. Vanavanemate lugude kuulamine. Sugupuu joonistamine. (Perearhiivist leitud pildi põhjal jutustamine).

Wimberg „Fotoalbum“

Pildiallkirjade kirjutamine. Digipiltide ja paberpiltide võrdlemine.

Toredaid luuletusi

Kodumaaluuletuste lugemine. Oma lapsepõlve ja vanavanemate lapsepõlve võrdlemine.

Kokkuvõte

ÕPIME KEELT HÄSTI KASUTAMA

Mida tähendab keelt osata?

Erinevates keeltes teretuste võrdlemine. Miks on vaja keelt osata?

Eleanor H. Porter „Pollyanna“

Tegelase päevikusissekande kirjutamine. Karakteri väljamõtlemine. („Pollyanna“ filmilõikude vaatamine.) Tegelaste keelekasutuse kirjeldamine ja analüüsimine.

Kõnelemine

Pildi järgi dialoogi kirjutamine. Argikeelse teksti kirjakeelseks muutmine. Lühijutu kirjutamine ja jutustamine sõltuvalt vestlusolukorrast.

Aino Pervik „Pärlikaup“, „Mees jullast“, „Taaniel on vihane“

Jutustavate, kirjeldavate ja dialoogiliste lõikude eristamine. Tegelase iseloomustuse kirjutamine. („Arabella, mereröövli tütar“ filmilõikude vaatamine.) Arutelu tegelaste väärtushinnangute üle.

L. Frank Baum „Võlur Oz“

Kavapunktide laiendamine ja nende järgi jutustamine. Eri tüüpi küsimuste moodustamine teksti kohta. Teksti jätkamine ja fantaseerimine.

Esinemine

Ürituse esinemiskava koostamine ja esitamine. Oma lemmikesineja hindamine.

Oskar Luts „Kapsapea“

Draamatekstiga seotud mõisted ja tunnused. Infootsing Oskar Lutsu kohta.

Murdeteksti tõlkimine kirjakeelde, murdetunnuste leidmine tekstist. Aheljutu jutustamine.

Holger Pukk „Hiir, kass ja koer“

Teksti esitamine dialoogina, dramatiseerimine, lavastamine ja esitamine.

Etlemine

Hea etlemise tunnused. Mudelluuletuse kirjutamine. Etlemine rühmades. Kaasõpilaste hindamine.

Toredaid luuletusi

Klassiarutelu: kas on parem olla laps või täiskasvanu. Luuletuse illustreerimine.

Kokkuvõte

III trimester

RAAMATUD MUUDAVAD MAAILMA

Savisse kirjutatud raamatud

Kõnelemise ja kirjutamise võrdlus, suhtlusviiside eelised ja puudused. Esimesed kirjutatud raamatud.

Riho Lahti „Ilmkärakas“

Tegelaste iseloomustamine märksõnade põhjal. Ohutusnõuetega tutvumine, ohutuse meelespea koostamine.

Papüürus, vahatahvel ja pärgament

Teabetekstide lugemine raamatu ajaloost ja kujundamisest, küsimustele vastamine. Paberile ja muule materjalile kirjutamise võrdlemine, erinevuste leidmine.

Ivar Soopan „Kõik poisid ei saa suureks“

Tegelaste iseloomustamine, enda ja oma sõbra kujutlemine raamatutegelasena.

Raamat kui kunstiteos

Raamatukaane kujundamine. Luuletuse ümberkirjutamine ilukirjas ja kaunistamine.

Harri Jõgisalu „Tahvel ja paber, kriihvel ja sulg“

19. saj kooliga tutvumine, tolaaegne kiri. Aimeteksti põhjal lünkteksti täitmine.

Igaühele kättesaadav raamat

Trükkimise kohta info otsimine internetist. Arutelu raamatute tuleviku üle.

Sempé ja Gosciny „Meile tehakse test“

Tujule vastava pildi joonistamine, klassikaaslase pildi analüüsimine.

Raamatute suur võim

Info leidmine raamatukoi.ee lehelt. Raamatute hoidmise reeglid.

Karl Ader, „Kaks Karlat“

Tuleohutusnõuetega tutvumine ja tegevuste reastamine tähtsuse järgi. Teksti kohta küsimuste esitamine. Tekstist kokkuvõtte kirjutamine.

Toredaid luuletusi

Kokkuvõte

RAHVAKALENDER. KÜÜNLAST JAANINI

Küünlapäev, 2. veebruar

Küünlapäevaga seotud kommetega tutvumine.

Vastlapäev

Vastlapäeva kommetega tutvumine.

Lihavõtted ehk kevadpühad

Lihavõttekommetega tutvumine. Mudelluuletuse kirjutamine. Mängujuhendi kirjutamine.

Jüripäev, 23. aprill

Jüripäeva kombestik, Püha Jüri legendiga tutvumine. Teksti põhjal koomiksi joonistamine.

Volbripäev, 1. mai

Volbripäeva kombestik. „Väike nõid“ tekstikatkendi lugemine. Võlusõnade väljamõtlemine, nõiajutu kirjutamine.

Jaanipäev, 24. juuni

Jaanipäeva kombestik, vanade ja tänapäevaste kommete võrdlemine. Oma jaanipäevast jutustamine kaardi põhjal. Klassiarutelu tänapäeva jaanipäeva teemal.

August Jakobson, „Sõnajalaõie otsija“

Krati väljamõtlemine. Tegelase iseloomustamine mõistekaardi abil. Muinasjutu tunnuste meeldetuletamine. Loo jutustamine kava põhjal.

Toredaid luuletusi

Luuletuste lugemine. Epiteetide leidmine, luuletuste meeleolu.

Kokkuvõte. Ristsõna koostamine

Õpiku kokkuvõte

Eneseanalüüs aasta jooksul õpitu põhjal.

Õpitulemused:

Lugemine

- * On läbi lugenud vähemalt viis eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);
- * loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;
- * tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest.

Jutustamine

- * Jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel;
- * jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- * jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused:

- * Vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
- * koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu;
- * leiab lõigu kesksed mõtted;
- * järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha;
- * kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- * avaldab ja põhjendab oma arvamust loetu kohta, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- * otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse.

Esitamine

Esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

Omalooming

Kirjutab erineva pikkusega omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti, samuti luuletusi.

Hindamise kirjeldus:

Õpilane saab koondhinde õppeaasta jooksul loetud raamatute tutvustamise eest (lugemisleht ja lisaküsimused). Hinnatakse omaloomingu kirjutamist ja esitamist; projektides osalemist, näiteks rühmatööna tehtud raamatutegelase tutvustus, luulekava esitamine, dramatiseering.

Tunnitööd, töövihiku täitmist ja koduseid ülesandeid hinnatakse valikuliselt.

Suuremate hindeliste tööde täpse aja teatab õpetaja nii tunnis kui ka e-koolis.

Järelevastamine toimub õpetajaga kokkuleppel.

Kokkuvõtva hinde kujunemine:

Trimestrihinne kujuneb trimestri jooksul saadud hinnetest.